

23. HERMAN STEKIN, *Sermones quinquaginta super orationem dominicam.* – Herent, Bethlehem, ca. 1450.

Perkament; 1 + 140 + 1 bladen; blad en bladspiegel resp. 210 × 150 mm en 140 × 95 mm; één kolom, met loodstift afgeschreven en gelinieerd; 33 regels. Waarschijnlijk één hand (littera textualis). Rode en blauwe initialen, vier of vijf regels hoog; rode opschriften en paragraaftekens; rood doorstreepte hoofdletters; bronvermeldingen rood onderstreept; oude foliëring met rode Romeinse cijfers; moderne inktfoliëring. Op fol. 1 r°, bovenaan, op rasuur: Pertinet bethleem prope louanium monasterio regularium canonicorum. Op fol. 140 v°, onderaan: Liber Monasterii bethleem prope louanium Ordinis sancti augustini Canonicorum regularium in brabantia. Oorspronkelijke bruin kalfsleren band op houten borden; voor- en achterplat versierd met dubbele filets (ruitpatroon); rug met bruin segrijn vernieuwd; drie hoeken bijgewerkt; op het voorplat titel onder een laag hoorn in een koperen lijst: Sermones cuiusdam carthusiensis super pater noster; sporen van twee sloten; op fol. 1 r°, 2 r° en 140 v° een rode ronde stempel van de Bibliothèque Nationale te Parijs.

Afb. 17

Brussel, Koninklijke Bibliotheek, hs. 2066

Dit handschrift bevat: 1. de *Sermones quinquaginta super orationem dominicam* van Herman Stekin (Steenken) of Hermannus de Petra († 1427), vijftig preken over het onzevader (fol. 2 r°-136 r°) en 2. een lijst van de 195 exempelen, die in de voornoemde preken als toelichting of verduidelijking

Honore & gl'am sup'biae timens. s. p'ns & filij
 et ipse sc'i ad erudicos q' simpliciu' p'p'ia s' p'p'ia
 igem' mei q'da ex d'ns sc'az p'm et doctoz colligere
 ac g'bere p' aliq' declarac' seu explanac' sac' d'nce
 v'ns videt. p'ccet m'. et is p' modu' simonil q' decla
 matorie solat wig'ib' p'dicta. No' q' ego sac' illo v'bis orois a d'no
 illuote ac edite veli n' audet q' p' p'p'ia adde. q' huc m'p'ra
 aut diminute. S' q' illa sac' v'ba q'p'diosa et' & g'uda multers
 inuabilez dulcedez icludena. Ido ut t'mo ragdi' redoleat dula' la
 p'at' & pla'z aiam reliaat. ac ut hois man' deuoc' ad legendu' ul
 meditandu' ipa trahat' & affiaat. no' videt absurdu' a' iutile v'oz
 explanac' p'nt d'ns dedit aliquantulu' illudat. p'p'az v'ba t'p' panes
 itegros n' suauitate repletos. exponedo frange. ac idgeat' tang'
 fragm'ita porrige. Syms & ego incede ab illo recipe. q'm s' plona
 sapie' iduac' d'ca. ec. xxiii. Qui eludat me v'ra' et'na' habebit.
 S' q' d' igit' in h' libello reptu' fuit min' b'n p'ntu' qu'lt' supplico v'z
 illud lima pie currois emedet. v'z oib' v'o & singlis b'n politis om
 lonaz auctoz & largioi debite g'raz accos restant.

Sermo p'mus:
Domne doce nos orate. luce. c. xi. Saluata' n'r d'ns ih's
 xps p' allipta' h'uan'. no' solu' n'bz p'nt' & mozi voluit
 ut hoies de manu' unicz suaz libaret. s' et'na' lago' q'e
 cu' hoib' in t'ra g'ulat' fuit. ut ipas docer' ac salubris docum'is i' via
 saluis diriger'. Int' alia v'o docum'ent' saluis orate docuit & p'cc'e
 v'bis & ex'p'lis ut ista p'cedit. Q'd cu' discipuli ei' solliciti ad eos f'ci
 g'liduer' v'leaz i' p'lo' o'm' ac ad ip'm. d'c' doce nos orate. Ac si dixit.
 q' q' n'r salubs & v'ltis e' ad p'cc'u' v'z docens nos modu' & formam
 orandi. q'm' a'd n'r' deo placeat. et nob' sit fructuosa. D'ns au' oib'
 v'ndz d'ces. Sic at' orabitis. H' n'r. v'z d' orandi. v'z. S' q' sc'ptu'
 e' ec. xviii. An' oroz ipa aiam tua. et noli ee' q' ho' q' d'p'at' deo.
 Ido au' d'cl'eda' ad sp'ale' declarac' orois d'nce p'cc'e q'da p'nt' o
 rator' ul' p'nt' hois g'ual' respic'eda' s' p'nt'ada' p' q' q's mag' ap'e
 & p'one' effiaat. b'n p'cc'e seu orate ac. f'clit' ip'cc'at. **U**bi ac

Afb. 17. — Herman Stekin, *Sermones quinquaginta super orationem dominicam*. Herent, Bethlehem, ca. 1450. — Brussel, Koninklijke Bibliotheek, hs. 2066, fol. 2 r°. (Cat. 23).

(Copyright : Brussel, Koninklijke Bibliotheek)

van de leer voorkomen (fol. 137 r°-140 v°). Als vicarius van het kartuizerinnenklooster te Sint-Andries bij Brugge hield Herman Stekin deze preken waaarschijnlijk in de landstaal en stelde hij ze in het Latijn te boek. In preek 1-3 handelt hij over het nut en de noodzakelijkheid van het gebed in het algemeen en van het onzevader in het bijzonder, in preek 4-10 over de woorden „Pater noster”, in preek 11-49 over de zeven beden van het onzevader en in preek 50 over het woord „Amen”. De exempelen die in de preken voorkomen zijn aan de *Vitae patrum*, de *Dialogi* van Gregorius de Grote, de *Dialogus miraculorum* van Caesarius van Heisterbach, het *Bonum universale de apibus* van Thomas van Cantimpré en andere bronnen ontleend. Behalve in het hier besproken handschrift zijn de *Sermones quinquaginta super orationem dominicam* nog in de hss. Brussel, Koninklijke Bibliotheek, 1507-9; Gent, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, 1252 en Utrecht, Bibliotheek der Rijksuniversiteit, 5 C 7 bewaard gebleven. In 1480 werden zij in Oudenaarde door Arend de Keyser (ca 919), in 1484 in Leuven door Jan van Westfalen (ca 920) en in 1512 in Rouen door Richard Goupil ter perse gelegd. Blijkens twee eigendomsmerken heeft het hier besproken handschrift aan het klooster Bethlehem, een priorij van reguliere kanunniken van de H. Augustinus te Herent, toebehoord. Nadat dit klooster in 1783 door Jozef II was opgeheven, kwam het in de Bourgondische Bibliotheek te Brussel. Aldaar werd het in 1794, samen met andere handschriften, door Franse commissarissen in beslag genomen en naar Parijs overgebracht, waar het blijkens de rode stempels een tijdlang in de Bibliothèque Nationale berustte. In 1815 werd het aan de Bourgondische Bibliotheek, thans Koninklijke Bibliotheek, teruggegeven. [J.D.]

VAN DEN GHEYN, III, p. 218, nr. 1969; J. DESCHAMPS, *Middelnederlandse handschriften uit Europese en Amerikaanse bibliotheken*, tweede herziene druk, Leiden, 1972, p. 231; E. PERSOONS, *Het intellectuele leven in het klooster Bethlehem in de 15de eeuw*, Archief- en Bibliotheekwezen in België, 44, 1973, p. 129; ID., *Domus beatae Mariae in Bethleem prope Lovanium (Bethlehem, Herent)*, Monasticon Windeshemense, I, Belgien, 1976, p. 22.